

**ALUTAGUSE VALLA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2020. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
1.1 Koroonaviiruse mõju	5
1.1.1 Esimene laine	5
1.1.2 Teine laine	6
2 Juhtimine	7
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:	7
2.2 Eelarve	7
2.3 Projektid.....	7
2.4 Personalikoosseis, juhtimine ja areng	7
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	8
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	8
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	9
2.4.4 Erialahariduse omandamine	9
2.4.5 Töötajate tunnustamine	9
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	9
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	9
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	9
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	9
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	10
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	11
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	11
4.3 RVL teenindus.....	12
4.4 Laste- ja noorteteenindus	12
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	12
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	13
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	13
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	14
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	15
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	16
4.6.1 kohalikul tasandil	16
4.6.2 riiklikul tasandil.....	16

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	16
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	17
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	17
4.9 Andmebaasid	17
5. 2021. aasta tegevused	17

Sissejuhatus

Alutaguse valla rahvaraamatukogude aastaaruanne 2020.

Alutaguse vallas on kokku 8 rahvaraamatukogu ning raamatukoguhoidjaid on 9. Harukogusid ja teeninduspunkte ei ole. Elanike arv Alutaguse vallas 2020. aastal oli 4701 inimest. Valla keskus ja suurim asula on Iisaku, kus raamatukogu teenindatavate arv on 1170, väikseima teenindatavate arvuga on Kurtna - 305.

1. Põhilised tegevussuunad

Läinud aasta üheks märksõnaks oli kindlasti „viirus“ koos sellest tulenevate suurte piirangutega ning teiseks oli „**kokkuhoid**“: Alutaguse valla raamatukogud said juba aasta alguses ebameeldiva üllatuse osaliseks, kui selgus, et omavalitsuse tulubaasi vähenemisega kahanes tublisti ka KOVi poolne toetus teavikute ostuks: eraldatavad summad viidi samale tasemele riigilt saadavate toetustega. Sellest tulenevalt kahanesis tellimissummad võrreldes 2019. aastaga raamatukogude lõikes 11-64%. Ka riigipoolne toetus vähenes ning seetõttu pidid kõik raamatukogud hakkama teraselt jälgima, mida ja kui palju uusi teavikuid tellida, et raha enne aasta lõppu otsa ei saaks. Tähelepanelikkusest hoolimata said Kiikla ja Kurtna raamatukogudel tellimisrahad oktoobriks läbi ja 2020. aasta lõpuni nemad uusi teavikuid osta ei saanud. Juunis saabus riigipoolne lisatoetus teavikute soetamiseks. Alutaguse raamatukogud said kokku 930 eurot (keskmiselt 116 eurot raamatukogu kohta). Abiks ikka.

Positiivse poole pealt võib esile tuua, et korda saadi raamatukogusid puudutav dokumentatsioon: juunis hakkas kehtima Alutaguse valla raamatukogude kasutamise eeskiri, kinnitati tasuliste teenuste (printimine, skaneerimine, jne) ühtsed hinnad ning töökorralduse eeskirjad.

Raamatukogud kuuluvad Alutaguse Huvikeskuse struktuuri, mis koondab enda alla nii kultuuritöö (seltsi-, rahva- ja kogukonnamajad) kui noortekeskused. Haldusreform tõi raamatukogutöötajatele kaasa teadmise lisaülesannete täitmise vajadusest, kuna maapiirkonnas ei ole ainuüksi raamatukoguteenuse pakkumine jätkusuutlik. Kiikla, Pagari, Kurtna ja Alajõe raamatukoguhoidjad täidavad seltsimaja-rahvamaja juhataja ülesandeid juba ammu. **Tudulinna** raamatukoguhoidjast sai **kogukonnamaja juhataja 2020.** aastal ning sellest tulenevalt muudeti raamatukogu lahtiolekuaegu külastajatele mugavamaks; **Kurtna** raamatukogu-seltsimaja juhataja sai, lisaks valla raamatukogude juhi ametile, enda hoolde ka **vallalehe toimetaja** ülesanded. Eelmise aasta lõpu seisuga pole lisaülesandeid vaid Kuremäe raamatukogul. Mäetaguse raamatukogu toimetab postipunktiga ning Iisaku korraldab oma ruumides aastaringselt raamatukoguüritusi nii lastele kui täiskasvanutele.

Kiiklas on külakogukonna poolt välja arendatud **muinasjutuküla**. Aasta jooksul toimus rida muinasjutte tutvustavaid sündmusi – lastele mõeldud muinasjutuprogrammid, omaloomingulise muinasjutu konkurss, igakuised muinasjututunnid jne.

Iisaku raamatukogu tegi digikultuuriaasta raames koostööd Iisaku Kihelkonna Muuseumiga, salvestamaks eakate mälestusi (elulooõhtud). Samuti sai teoks internetikohvik eakatele „Põnev digimaailm“. Iisaku raamatukogu on väga aktiivne näituste ja raamatukoguürituste

korraldaja, pöörates enim tähelepanu just kohaliku kogukonna liikmete tööde (käsitöö, maalid, huvitavate esemete kogumine, jne) eksponeerimisele ning jutuõhtutel esinevad esmajoones just kohalikud inimesed, avades oma põnevat eluteed.

Tähtsündmuste hulka võib liigitada ka kevadel huvikeskuse, raamatukogude ja noortekeskuste koostööst alguse saanud raamatututvustused veebis. Üritus kandis pealkirja „**Raamatute kirju maailm**“. Peaesmärgiks oli laste- ja noortekirjanduse tutvustamine. Kõik ette loetud katkendid pandi üles Alutaguse Huvikeskuse kodulehele ning neid saab sealt ka praegu järele kuulata. Ühtekokku loeti ette katkendeid 15 raamatust. Osales 6 ettelugejat – neist 3 raamatukoguhoidjat ja kolm vallakodanikku. Suurim järelkuulamiste arv ühe ettelugemise kohta oli 125 korda ja kõige väiksem 13 korda. Ettelugemisüritusele pandi pidulik punkt 20. oktoobril, mil Kurtna raamatukogus tunnustati tublisid ettelugejaid ning esines noor lauljatar Mirtel Põdra.

Tasub ära märkida, et raamatust „**Mäepealse lood**“ ette loetud katkend pälvis ka raamatu autori, Maarja Astoveri, tähelepanu ning tänutäheks saatis ta selle **raamatu seitse eksemplari meile kingituseks**. Kuna seda teost meie raamatukogudes (peale Kurtna) ei olnud, siis jagasime igasse raamatukogusse ühe teose.

Kurtna raamatukogus oli aasta lõpus väljas **graafik Made Balbati** digigraafilised illustratsioonid ning seejärel **Liisi Lukk**’i detailirohked joonistused. Mõlemad kunstnikud eksponeerisid oma töid **Ida-Virumaal esimest korda**.

1.1 Koroonaviiruse mõju

1.1.1 Esimene laine

(Märtsist suveni, sh üleminekuperiood eriolukorra lõppedes)

Eriolukorra kehtima hakkamisel raamatukogusid täielikult ei suletud ja töötajaid koju ei saadetud. Kontaktivaba laenutuse kohustus kehtestati ainsana Iisaku raamatukogu jaoks, kes töötas sellise režiimiga 13.03.-17.05.2020. Seejärel avati raamatukogu lugejatele osalise lahtiolekuajaga: E-N 11.00-16.30, R 11.00-16.00, L 10.00-14.00.

Kiikla ja Pagari rk-d on tavaolukorras avatud 2 päeval nädalas ning eriolukorra ajal olid nad avatud samadel päevadel veidi lühemalt: Pagari 5h (T ja N) ning Kiikla T - 5h ja K - 3h). Mäetaguse, Alajõe, Kuremäe ja Kurtna raamatukogud olid märtsis avatud 5h igal tööpäeval; alates 3. aprillist teenindati lugejaid kontaktivabalt samadel aegadel.

Lugejad andsid oma soovidest telefoni ja/või e-posti teel teada ning raamatukoguhoidjad komplekteerisid raamatupakid soovide alusel kokku. Kätte saadi pakid raamatukogu esikust, kuhu jäeti ka tagasi toodud teavikud. Tagastatud teavikuid hoidsid raamatukogude töötajad 2-3 päeva karantiinis ning seejärel pandi puhastatud raamatud riulitesse tagasi.

Piirkondade elanikud võtsid kontaktivaba laenutuse teenust omaks erinevalt – oli neid, kes tellisid teavikuid usinalt ja ka neid, kes ei harjunudki sellise laenutusega lõplikult ära (tellisid mõned korrad ja siis loobusid sootuks). Kontaktivaba laenutust on kõik raamatukogud valmis pakkuma ka praegu.

Hakkasid toimuma raamatututvustused veebis. Kahjuks jäi osalemishuvi väheseks ning ka raamatukogude töötajate seas ei tekitanud see erilist kaasalöömissoovi. Pigem eelistati

omaette raamatukogus töötada – koristada, vanu teavikuid maha kanda, tellimuste alusel raamatupakke komplekteerida, jne.

Kevadel kerkis päevakorda ka tagastuskastide ostmise teema. Loodame, et 2021. aasta jooksul õnnestub need soovijatele siiski soetada ja kohtadele paigaldada.

Kevadel ei toimunud ühtegi virtuaalset koolitust-üritust. Eelarvetes kärpeid ei tehtud. Alutaguse Huvikeskuse poolt osteti kõikidele raamatukogudele, noortekeskustele, rahvaseltsimajadele desinfitseerimisvahendid ja maskid ning töötajad varustati visiiridega. Maski kandmise kohustust ei kehtestatud. Pärast lugejaarvuti kasutust desinfitseeriti iga kord pinnad ning koristustöid tehti tavalisest tihedamini.

1.1.2 Teine laine

(alates septembrist)

Sügisel paigaldati kõikidesse Alutaguse Huvikeskuse allasutustesse (raamatukogud, rahvamajad, noortekeskused) lisaks olemasolevatele desinfitseerimisvahenditele ka seinapealsed kontaktivabad käte desinfitseerimisdosaatorid. Septembrist kuni detsembrini toimetasid raamatukogud tavalise töögraafiku järgi. Kuna maaraamatukogudes korruga palju inimesi ei viibi, siis polnud ka muret piisava vahemaa hoidmisega. Ürituste korraldamisel paigutati osalejad istuma suuremate vahedega ning alates detsembrist jäeti kõik planeeritud üritused ära. Alates 12.12.2020 töötasid raamatukogud osalise lahtiolekuajaga nagu kevadelgi. Detsembri algul suleti Pagari raamatukogu sealse töötaja eneseisolatsiooni ja lähikontaktsuse tõttu ja kuni aasta lõpuni seal ühtegi teenust sellel ajavahemikul ei pakutud. Teistes raamatukogudes oli küllastajatele maski kandmine kohustuslik ning töötajad said valida visiiri või maski vahel. Kaugtööl raamatukoguhoidjad ei viibinud. Kontaktivaba laenus ei olnud kohustuslik, kuid soovijatele seda teenust siiski osutati.

Kuni oktoobri lõpuni tehti ka raamatututvustusi veebis. Ettelugejate puudusel jäi see ettevõtmine soiku.

Kuna sügiseks oldi uutmoodi elukorraldusega juba enam-vähem harjutud, siis hakati osalema ka virtuaalkoolitustel. Oktoobris-novembris oli võimalik ka mõnest koolitusest kohapeal osa saada (Lääne-Virumaa Keskraamatukogus).

Eelarvetes kärpeid ei tehtud. Raamatukogude infotehnoloogiliste vahendite (uued printerid, arvutid, telefonid, WiFi, jne) uuendamisega alustati juba 2019. aastal ning see jätkus ka 2020. aasta jooksul.

Teise laine ajal olid lugejaarvutid ainult nende jaoks, kes soovisid konkreetset infot (bussiajad, blankettide täitmine ja saatmine, väljatrükk, jne). Lapsi arvutisse mängima ei lubatud ning niisama raamatukogus aega veeta ka ei tohtinud.

Suurimaks väljakutseks oli piirangutega kohanemine, suhtlusvõimaluste vähenemine, maskide-visiiride kasutamine, pidev desinfitseerimine ja püüd mitte ise haigestuda. Sügisesed piirangud aga ei tundunudki enam rasked, sest oldi juba mingil määral harjutud.

Mõni raamatukoguhoidja märkis ka, et väljakutseks oli täpse ja tõese informatsiooni leidmine koroonaviiruse kohta ning selle jagamine lugejatele ja kõigile küllastajatele. Inimesed olid

paanikas ja teadmatuses ning stressis. Paljud lugejad tulid raamatukokku oma muret kurtma ja inimeste ära kuulamine ja tõese info andmine oli väga aeganõudev ja väsitav.

Positiivne külg: Olukord pakkus uusi võimalusi veebilahenduste näol, nii ettelugemisvõimalusi helifailidel kui ka koosolekute-koolituste läbiviimist zoomis jms. Kontaktivaba laenutust saab edaspidigi kasutada.

Seega tõi erialane töö uusi võimalusi ja kõige uuega saadi hakkama. Üks raamatukogu märkis ära, et kevadel internetipunkti külastatavus tõusis, seda just kaugemalt tulnud inimeste arvelt, kuna linnades töötasid raamatukogud kontaktivabalt. Maaraamatukogus sai aga arvutiruumis viibida üksinda või koos kaaslasega, kedagi ohustamata.

2 Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

Tudulinna raamatukogul muutusid tööajad, kuna raamatukogu töötajast sai kogukonnamaja juhataja-raamatukoguhoidja ning uued lahtiolekuajad võimaldavad nii eemal koolides käivatel lastel (kohapeal kooli ei ole) kui ka töötavatel inimestel tulla ühel õhtul peale tööd raamatukokku.

Raamatukogu nõukogu ei ole.

2.2 Eelarve

Tabel 1

Põhieelarve	Seisuga 31.12.19. €	Seisuga 31.12.20 €	Muutus %
Eelarve kokku	151,53	147,41	-2,72%
sh keskraamatukogu			
Personalikulu	133,82	151,11	+12,92%
sh keskraamatukogu			
Komplekteerimiskulu	36,51	25,68	-29,66%
sh KOV-lt	27,30	18,11	-33,66%
sh riigilt	9,11	7,57	-16,91%
Infotehnoloogiakulu	3,38	3,00	-11,24%
sh keskraamatukogu			

2.3 Projektid

Ei olnud

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Tudulinna raamatukogu lahtiolekuajad muudeti seoses hoone funktsiooni ja raamatukoguhoidja tööülesannete muutumisega järgmiselt:

Enne: E 09.00-16.00; T 09.00-16.00; K 09.00-17.00; N 09.00- 17.00; R, L, P suletud

Uued ajad: E 09.00-16.00; T 12.00-18.00; K 10.00-16.00; N 10.00-16.00; R, L, P suletud

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Koolitused andsid teadmisi veebikeskkonnas turvaliselt toimetamiseks, kuidas ja mis kõnetab noori veebiüritustel ja kuidas neid ette valmistada. Tutvustati veebiprogramme, mille abil saab ürituste plakateid-kuulutusi kujundada. Hea teeninduse koolitus lisas oskusi ja nippe klientidega suhtlemiseks.

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Alajõe raamatukogu	1	2h	tasuta
Kurtna rk	4	14h	24.10
Kuremäe rk	2	6,5h	14.10
Iisaku rk	1	6h	20.00
Mäetaguse rk	1	2h	tasuta
Pagari rk	2	13h	10.00 osalustasu

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 2

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukogu hoidjate arv/ KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
Jaanuar 2020	IT	Angelica Õunapuu, Inge Vaguri	8 a/h	2	16 eurot/in

Koolitusel osalenu oskab kasutada erinevaid kujundamise keskkondi ja interaktiivseid vahendeid ürituste läbiviimiseks, omandab sotsiaalmeedia postituste loomise, planeerimise ja ajastamise põhimõtted.

Koolitusel arendati raamatukoguhoidja kutsestandardi kompetentsi **B.2.3 Lugeja- ja infoteenindus**, p3. korraldab raamatukogu kogusid ja teenuseid tutvustavaid näitusi ja üritusi, lähtudes raamatukogu tegevuskavast, sihtrühma vajadustest ja kaasates kogukonda; koostab teavitusmaterjale; viib läbi kasutajakoolitusi vastavalt sihtrühma tasemele ja vajadustele, kasutades sobivat koolitusvormi ning -meetodit.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised:

Avalikke esinemisi ei olnud.

2.4.4 Erialahariduse omandamine.

Erialaharidust 2020. aastal ei omandatud.

2.4.5 Töötajate tunnustamine.

Alajõe ja Pagari raamatukoguhoidjad said Alutaguse Vallavalitsuse tänukirja „Kogukonna kultuurilise eripära hoidmise ja panuse eest Alutaguse valla kultuuriellu“

Kiikla raamatukoguhoidjat tunnustati kogukonna kaasamise eest Alutaguse Vallavalitsuse tänukirjaga.

Iisaku raamatukoguhoidja Hille Väljaotsa sai tänukirja aktiivse töö eest raamatute ja lugemise populariseerimisel Alutaguse vallas.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.

Raamatukogude asukohad on külastajatele mugavad, asudes enamasti asulate keskel bussipeatuste lähedal. Remonditöid 2020. aastal üheski Alutaguse valla raamatukogus ei tehtud kuna ruumid on heas korras.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Mäetaguse ja Pagari raamatukogud asuvad esimesel korrusel ja sinna pääs pole takistatud. Kiikla, Iisaku raamatukogude asukoht on hoonete II korrusel ning sinna liikumispuudega inimesed ei pääse. Ülejäänud raamatukogudes takistavad sissepääsu mõned trepiastmed.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Omavalitsuse IT osakond alustas infotehnoloogiasüsteemide ja -tarvikute (lugejate- ja teenindajate arvutid, printerid, telefonid, jne) uute vastu välja vahetamist juba 2019. aastal ning aeglaselt, aga kindlalt uuendused jätkuvad ka 2021. aastal.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Kokku saabus raamatukogudesse 1877 teavikut, millest annetusi oli 292 (16,05%).

Komplekteerimise põhimõtteks on lugejate soovide arvestamine ja operatiivsus, et raamat jõuaks võimalikult ruttu huviliste lugemislauale. Alutaguse valla raamatukogudele (v.a Iisaku rk, kes tegeleb tellimisega iseseisvalt) komplekteerib raamatuid Jõhvi Keskraamatukogu.

Põhiliselt soetatakse teavikuid ostude teel, kuid täiendusi saabub veel annetuste ja järelkomplekteerimiste kaudu. Iisaku raamatukogu tellib teavikuid ka veebikeskkonnast Raamatuvahetus. Niipalju kui võimalik, kasutatakse lugejate soovitud raamatute muretsemisel ka RVLi.

Tellimisel arvestatakse lugejate soove, kuid pööratakse tähelepanu ka liigilise kirjanduse mitmekesisena hoidmisele. Lugejad eelistavad ajakirjandusväljaandeid ja kergema sisuga ilukirjandust (nn naistekaid).

Kurtna raamatukogu osaleb Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt ellu kutsutud projektis Lugesisisu. Kõik programmis osalevad raamatukogud said eelmisel aastal võimaluse tellida programmi tarbeks lasteraamatuid. Nimekirjad (2 tk) koostas Eesti Lastekirjanduse Keskus ning tellimisraha eraldas Kultuuriministeerium. Kuna KOV vähendas oluliselt teavikute tellimiseks eraldatavaid summasid, siis tuli Kultuuriministeeriumi toetus väga õigel ajal ning andis võimaluse raamatukogu lastekirjanduse osa tublisti täiendada.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

E-raamatute soetamise võimalusi tutvustatakse lugejatele jätkuvalt, kuid siiski soovitakse lugeda paberraamatuid. Seda eelistavad ka mõned noored (mitte siiski kõik) ning on nõus pigem ootama, millal RVLi kaudu tellitud raamat kohale jõuab, selmet seda e-raamatuna laenutada-lugeda.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Perioodikat loetakse aktiivselt ning igal raamatukogul on juba välja kujunenud oma kindlad ajakirjad, mida tellitakse. Mõne aasta tagune olukord, kus mitmed ajakirjad või ajakirjade lisad lõpetasid aasta keskel ilmumise, on raamatukogude töötajad ettevaatlikuks teinud ja tellitakse „vanu kindlaid ajakirju“: Eesti Naine, Kodukiri, Maakodu, Pere ja Kodu, jne.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviseid 2020. aastal ei komplekteeritud.

3.2 inventuurid, mahakandmised

Inventuurid on viimase viie aasta jooksul tehtud neljas valla raamatukogus kaheksast. Ülejäänutele on antud tungiv soovitus see 2021. aasta jooksul ära korraldada.

Aegunud kirjanduse mahakandmisega tegelemine hoogustus eelmisel aastal, kui raamatukogud teenindasid kontaktivabalt ning raamatupakkide komplekteerimise käigus puhastati ka riiulid vanadest teavikutest.

Maha kanti 11035 teavikut. Saabus 1877.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Kui kõrvale jätta kevadine ja sügisene kontaktivaba laenusperiood, siis muudatusi

teeninduskorralduses ei olnud. Teenustest tuli juurde kontaktivaba laenus, mida saab ka edaspidi vastavalt vajadusele kasutada.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Avaliku teabe kättesaadavaks tegemisel kasutas üks raamatukogu väljatrüki võimalust. Teised valla raamatukogud juhendasid külastajaid teabe leidmisel arvutist (ID-kaardi kasutamine keskkondadesse sisse logimisel, kodulehtede leidmine internetist (Sotsiaalministeerium, Töötukassa, Kultuuriministeerium, jne).

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Tabel 3

Raamatu-kogu	Lugejad 2019	Lugejad 2020	Muutus (+/-)
Alutaguse valla raamatukogud	1126	1147	+21
Sh keskk			

Raamatu-kogu	Külastused 2019	Külastused 2020	Muutus (+/-)	Virtuaalkülast. 2019	Virtuaalkülast. 2020	Muutus (+/-)
Alutaguse valla raamatukogud	26217	22967	-3250	0	Avaliku veebi statistika URRAMi kaudu 45	+45
Sh keskk						

Kodulehtedelt ei saa virtuaalkülastusi eraldi välja võtta.

Raamatu-kogu	Laenut-d 2019	Laenut-d 2020	Muutus (+/-)	Päringud* 2019	Päringud* 2020	Muutus (+/-)
Alutaguse valla raamatukogud	20810	19394	-1416	531	470	-61
Sh keskk						

Raamatu- kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Alutaguse valla raamatukogud	0	Raamatutuvustused veebis „Raamatute kirju maailm“	0	0	0	605
Sh keskk						

*kui järelvaatamine võimaldati peale ürituse toimumist

Raamatu- kogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Alutaguse valla raamatukogud	0	0	0	Osaes 6 rk hoidjat	0	0
Sh keskk						

*kui järelvaatamine võimaldati peale koolituse toimumist

Raamatu- kogu	Virtuaalnäitust e arv 2019	Virtuaalnäitust e arv 2020	Virtuaalnäitust e külastajate arv 2019	Virtuaalnäitust e külastajate arv 2020
Alutaguse valla raamatukogu d	0	0	0	0
Sh keskk				

4.3 RVL teenindus

RVL laenutuste jaoks hangitakse teavikuid Jõhvi Keskraamatukogust, võimaluse korral oma valla raamatukogudest ning ka Tartu ja Tallinna raamatukogudest (peamiselt õppekirjandus).

2020. aastal telliti raamatukogudesse mujalt 194 teavikut, välja laenutati RVLi kaudu 135 teavikut. RVL laenutuse fikseeritakse programmis Urram.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

Kõikides raamatukogudes on lastele loodud mugavad tingimused raamatute sirvimiseks-lugemiseks: kas siis omaette nurgakese näol või lausa eraldi ruumina. Lisaks raamatutele tellitakse laste jaoks ka puslesid, mängu ja värviraamatuid.

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Kokku saabus Alutaguse valla raamatukogudesse 423 laste- ja noortekirjanduse teavikut. Igal aastal ilmub palju põnevaid lasteraamatuid: nii algupärast kui tõlkekirjandust. Aasta jooksul saabuvad teavikud loetakse kiiresti läbi ning raamatukogusse sisse astudes tuntakse kohe huvi, kas midagi uut ka juba riulitele on tekkinud. Kurtna raamatukogul oli palju abi

Lugemisisu programmi raames saabunud lasteraamatutest (24 tk), kuna kõiki teavikuid ei saanud varasematel aastatel tellida.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 4

Rmtk	Lug-d 2019	Lug-d 2020	Muutus (+/-)	Külast-d 2019	Külast-d 2020	Muutus (+/-)	Laenut 2019	Laenut 2020	Muutus (+/-)
Alutaguse valla raamatuko- gud	293	375	+82	5079	3615	-1464	3537	3057	-480
Sh keskk									

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Maapiirkondade lapsed käivad raamatukogus tihedamini, kui see asub asula keskel (Kurtna, Kuremäe, Kiikla, Mäetaguse) või siis lausa koolimajas (Iisaku). Kui lapsed käivad bussiga mujale kooli (Tudulinna), siis satutakse ka raamatukokku harvem, sest koju jõutakse hilja. Enamasti laenutatakse kohustuslikku kirjandust, kuid kuna õpetajad on seadnud läbiloetavale kirjandusele üsna laiad piirid – ei ole kohustust lugeda ühe kirjaniku ühte kindlat teost, vaid erinevaid tema raamatuid – siis loevad lapsed mitmesuguseid teoseid, mida nad muidu võib olla tähele ei paneks.

Töö lastega on oluline, kuna nii on võimalik kasvatada uusi lugejaid. Põhirõhk on noorematel lastel (lasteaias mudilased, algklasside õpilased), kuna nendele pakuvad raamatud põnevust ja läbi selle on võimalik kujundada laste lugemisharjumusi. Ettelugemiste kaudu saab tutvustada uusi lasteraamatuid, kusjuures tavaliselt kaasneb ka loetu arutelu, mis aitab loetut paremini mõista. Ka raamatunäitused-väljapanekud tekitavad noortes lugejates huvi kirjanduse ja lugemise vastu.

Raamatukogu, mis asub rahva-seltsimajas, pakub erinevaid võimalusi raamatutega tutvumiseks: rahvamajas töötab näitering, mille proovid toimuvad aeg ajalt raamatukogu ruumides. Lavastatakse muinasjutte ja tänapäeva eesti lastekirjandust, see tekitab ka huvi raamatute ja lugemise vastu. Rahvamajas toimuvate sporditreeningute ajal on majas palju täiskasvanutega kaasa tulnud lapsi, need leiavad raamatukogus tegevust ja laenutavad ka raamatuid.

Lugemisisu programm (Kurtna rk) tutvustab lastele raamatuid mitte ainult ettelugemise abil, vaid käsitletakse erinevaid teemasid: illustratsioon, sõnamängud, raamatutegelaste ja pealkirjade kokku viimine, jne. Kohtumised toimuvad 1-2 korda kuus ning selle tegevuse läbi saadakse raamatukoguhoidjaga paremini tuttavaks ning tullakse ka julgemini raamatukokku teoseid laenutama.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused:

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
IISAKU RAAMATUKOGU	Järjejutuminutid 1. klassile ja 2. klassile (19 korda)	172
IISAKU RAAMATUKOGU	Rahvajutuminutid 2. klassile	10
IISAKU RAAMATUKOGU	Jõulujutuminutid 2. klassile	10
IISAKU RAAMATUKOGU	Raamatukogutund 2. klassile „Raamatute paigutus raamatukogus“	16
IISAKU RAAMATUKOGU	Üritus Kurekella lasteaia mudilastele „Koer“, „Polaaralad“, „On rahvajutu aasta“, „Ettelugemise päev“, „Räägime rahvajuttu“ (5 korda)	68
IISAKU RAAMATUKOGU	Jutuminutid Nukitsa konkursi raamatutest 1. klassile (2 korda)	16
IISAKU RAAMATUKOGU	Raamatukogutund 7. klassile „Teavikute paigutus raamatukogus“	17
IISAKU RAAMATUKOGU	Vestlus ja ettelugemine 4. klassile „Ilon Wiklandi elu ja looming“	22
IISAKU RAAMATUKOGU	Ettelugemispäev	25
IISAKU RAAMATUKOGU	Ettelugemistund „Loeme rahvajutte“ (4. klass loeb ette 3. klassile)	20
IISAKU RAAMATUKOGU	Põhjamaade kirjanduse nädala raames „Hommikuhämarus“ 4. klassile	24
IISAKU RAAMATUKOGU	„Mina ja raamatukogu“ (1. klass tutvub raamatukoguga)	9
KIIKLA RAAMATUKOGU	Seiklusrikas suvenädal	30

KIIKLA RAAMATUKOGU	Laste värvipidu	12
KIIKLA RAAMATUKOGU	Muinasjutunädal algklasside õpilastele	100
KUREMÄE RAAMATUKOGU	Lastele meisterdamise ja muinasjuttude laupäevad (2 korda aasta jooksul, korraldaja Puhatu Küla Selts)	14
TUDULINNA RAAMATUKOGU	„Jõuluteemaline töötuba“	25
TUDULINNA RAAMATUKOGU	„Tüdrukute õhtu“	20
KURTNA RAAMATUKOGU	Lugemisisu programm Illuka koolis, 2. ja 3. klass (4 korda)	4*15 last
KURTNA RAAMATUKOGU	Illuka kooli 1. klassi õpilastele raamatukoguga tutvumise tund	13 last
KURTNA RAAMATUKOGU	Ilon Wiklandi kohvernäitus (2., 3., 4. klass)	24 last
KURTNA RAAMATUKOGU	Kohtumisõhtu graafik Made Balbatiga	10 last
KURTNA RAAMATUKOGU	Ettelugemisürituse „Raamatute kirju maailm“ lõpetamine	12 last

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Spetsiaalseid raamatukoguteenuseid erivajadustega inimestele pole välja töötatud.

Tabel 5

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	45	45	6

Milliseid teenuseid raamatukogu pakub teistele asutustele (näiteks haiglad, hooldekodud jne)

IISAKU RAAMATUKOGU - Iisaku Gümnaasiumile pakume teenuseid põhikogu osas. Iisaku kogudusele oleme teinud printimis- ja muid kirjatöid (kutse- ja õnnitluskaardid, tänukirjad, kuulutused) jm töid, Iisaku Hooldekodule skaneerimisteenust. Samas ei ole kohalikule hooldekodule laenutusteenust pakkunud, kuna sealse kliendid on enamasti seniilsed ja lamajad vanurid.

PAGARI JA MÄETAGUSE RAAMATUKOGU on andnud Alutaguse Hoolekeskuse eakatele lugemiseks raamatukogus maha kantud raamatuid ja ajakirju, mis võiks eakatele huvi pakkuda.

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

4.6.1 kohalikul tasandil

Koostööpartneriteks on raamatukogude läheduses asuvad koolid-lasteaiad-noortekeskused ning kohalik kogukond.

Kurtna rk – Illuka Kooli algklasside õpilastele korraldatakse Lugemisisu programmi, kevadtalvel oli kohtumine kirjanik Kristina Ruderiga, Illuka lasteaias käidi sõbrapäeva puhul külas – mängiti mängu, loeti raamatut; Kurtna noortekeskuse noored võtavad osa raamatukogus toimuvatest näitustest, kohtumistest ning malevanoored andsid uue elu pargis olevale lugemispesa kividele, kuhu joonistati uued muinasjututegelased.

Iisaku raamatukogu väljapanekud ja näitused on enamuses kohalike elanike töödest (harrastuskunstnikud, huvitavate esemete kogujad); koos käib Huvitavate Kohtumiste Klubi, kus esinejateks on huvitava elulooga omakandi inimesed ning ka kirjanikud-kunstnikud vm elualade esindajad (kirjanik Anneli Lamp, filmioperaator ja lavastaja Janno Põldma, jne). Koos Alutaguse Huvikeskusega korraldati luule- ja muusikakava Rüütli rabas. Koos Iisaku Muuseumiga korraldatakse Iisaku Külalaaat.

Pagari ja Mäetaguse raamatukogud annetavad maha kantud raamatuid Alutaguse Hoolekeskuse elanikele.

Tudulinna raamatukogutöötaja on ühtlasi ka kogukonnamaja juhataja ning seetõttu osaleb-valmistab ette mitmeid üritusi: toimunud on mälumäng, Vabariigi aastapäeva kontsert, endiste tudulinlaste kohtumispäev, pensionäride klubi kokkusaamine ja hooaja avapidu, külas käis reisikirjanik Marko Kaldur, korraldati ka jõuluteemaline töötuba.

Alajõe raamatukogu töötaja on ka kohaliku kultuurielu eestvedaja: korraldab naisteklubi korralisi kokkusaamisi, toimus raamatukogupäev, III Peipsi külade päev.

Kiikla raamatukogu asub rahvamajas ning seda juhivad samuti üks inimene. Koostööpartneriteks on MTÜ Maadaam, Kiikla külakogukonnaga lavastatakse etendusi, osaletakse kogukonnaelu edendamise projektis Act Local, jne.

Pagari, Kurtna, Kiikla raamatukogude töötajad löövad juba mitmendat aastat kaasa mõisakohvikute päeval, olles korraldajate rollis.

4.6.2 riiklikul tasandil

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Kurtna raamatukogu ruumides ja mõisapargis toimus 4 laadapäeva koos raamatulaadaga, mis on üks osa Eesti-Läti koostööprojektist Act Local.

Kiikla rahvamajja on Act Local programmi raames loodud muinasjutuküla.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Peamiselt korraldatakse IT ja internetiga seotud õpitube eakatele, juhendatud pangateenuste kasutamisel, aidatud busi- ja teatripileteid osta. Tihtipeale tuleb õpetamisega järgmisel korral otsast peale hakata, sest vahepeal on juhendataval kõik meelest läinud.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukogude andmed on leitavad Alutaguse valla kodulehel, Alutaguse Huvikeskuse kodulehel (ja ka FB lehel) on raamatukogudel eraldi lehekülg ning osadel raamatukogudel-kogukonnamajadel (Kurtina, Kuremäe, Tudulinna, Kiikla) on oma Facebooki leht ning Iisaku raamatukogul veel ka eraldi koduleht. Kodulehtedele pannakse üles kogu info näituste-ürituste kohta. Raamatukogud, kellel on sotsiaalmeedias lehekülg, lisavad oma üritustest kajastusi iseseisvalt.

Ürituste kuulutusi pannakse üles asulate teadetetahvlitele ning külakogukonnas, kus kõik tunnevad kõiki, antakse info edasi ka suuliselt üritusele kutsudes/toimumisest teavitades. Toimib hästi.

4.9 Andmebaasid.

Iisaku raamatukogu kodulehelt võib leida erinevaid andmebaase, kus tutvustatakse (uudis) kirjandust, erinevaid kohalikke asutusi (vald, gümnaasium, lasteaed) jm. Samuti üldharivaid ja vajalikke veebilehti nagu Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit, Riigi Teataja, E-kataloog ESTER, Eesti artiklite andmebaas ISE, Eesti märksõnastik, Estonica, sõnaraamatud jne.

Alutaguse valla ja Alutaguse huvikeskuse kodulehel on raamatukoguprogrammi Urram link, kust saab raamatukogus leiduva kirjandusega tutvuda ning seda lugejad ka kasutada.

5. 2021. aasta tegevused

Loodame, et 2020. aastal ära jäänud üritused saame teoks teha 2021. aastal (uued esinemisajad paika panna). Raamatukogud, kus on inventuur tegemata, võtavad selle tegemise ette.

Kahjuks raamatutele eraldatavad summad vähenevad tasapisi, seetõttu on vaja leida võimalusi RVLi paremaks toimimiseks, et tellitud teavikuid oleks võimalik lühikese aja jooksul ühest raamatukogust teise toimetada.

Maaraamatukogude töötajad sooviksid väga kokku saada ka oma kolleegidega (õppepäevad, koolitused, kohtumised) nii Ida-Virumaal kui ka mujalt Eestist, et mõtteid vahetada ja erialaseid teemasid arutada. Ainult videokoolitused seda tühimikku ei täida – inimestel on vaja ka silmast-silma kokku saada.

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

Arvestades Jõhvi Vallavalitsuses toimuvat ning eelmise aasta koroonakriisi, siis peab tõdema, et maaraamatukogud jäid täiesti vaeslapse ossa. Ehk muutub midagi siis, kui õnnestub ära valida keskraamatukogu direktor ning ta saab hakata ennast asjadega kurssi viima.

Koostaja

Jaana Toss

Alutaguse Huvikeskuse raamatukogude juht

14.02.2021